

**29. ГОДИШЊЕ САВЈЕТОВАЊЕ ДОКТОРА ВЕТЕРИНАРСКЕ
МЕДИЦИНЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ (БиХ)
МЕЂУНАРОДНИ НАУЧНИ СКУП**

**29th Annual Conference of Doctors of Veterinary Medicine
of Republic of Srpska (Bosnia and Herzegovina)
*International Scientific Meeting***

**ЗБОРНИК РАДОВА
И КРАТКИХ САДРЖАЈА
*Proceedings
and short contents***

29.

***Теслић, Бања Врућица, 5-7. јуна 2024.
Teslić, Banja Vrućica, June 5th-7th, 2024.***

Садржај

1. ЕПИЗООТИОЛОШКА СИТУАЦИЈА У РЕПУБЛИЦИ СРПСКОЈ У 2023. ГОДИНИ.....	7
2. STRATEGIЈА ВАКСИНАЦИЈЕ PROTIV АФРИЧКЕ SVINJSKE КУГЕ	9
3. ПОЈАВА И РЕЗУЛТАТИ СУЗБИЈАЊА АФРИЧКЕ КУГЕ СВИЊА У РЕПУБЛИЦИ СРПСКОЈ У 2023. ГОДИНИ.....	11
4. КЛИНИЧКА СЛИКА И ПАТОМОРФОЛОШКЕ ПРОМЈЕНЕ КОД ДОМАЋИХ СВИЊА ОБОЉЕЛИХ ОД АФРИЧКЕ КУГЕ СВИЊА НА ПОДРУЧЈУ БИЈЕЉИНЕ	15
5. РЕЗУЛТАТИ НАДЗОРА КЛАСИЧНЕ КУГЕ СВИЊА У РЕПУБЛИЦИ СРПСКОЈ У 2023. ГОДИНИ	17
6. ПОЈАВА АВИЈАРНЕ ИНФЛУЕНЦЕ H5N1 КОД ЛАБУДОВА У 2024. ГОДИНИ НА ТЕРИТОРИЈИ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ	19
7. НАДОЛАЗЕЋИ АВИЈАРНИ ВИРУС – БОРНАВИРУС: ПОРЕКЛО И ЕПИДЕМИОЛОГИЈА.....	21
8. РЕЗУЛТАТИ НАДЗОРА СЛИНАВКЕ И ШАПА У РЕПУБЛИЦИ СРПСКОЈ У 2023. ГОДИНИ.....	23
9. ПРИКАЗ СЛУЧАЈА ВИРУСНОГ АРТРИТИСА И ЕНЦЕФАЛИТИСА У СТАДУ КОЗА.....	25
10. INFEKTIVNA ANEMIЈА КОПИТАРА – ANALIZA SEROLOШКИН РЕЗУЛТАТА MONITORINGA	27
11. LEPTOSPIROZA – JEDAN OD MOGUЋИН UZROKA ROVAČAJA KOD SVINJA	29
12. ПРИКАЗ СЛУЧАЈА АУЈЕСКИЈЕВЕ БОЛЕСТИ КОД ЛОВАЧКИХ ПАСА НА ТЕРИТОРИЈИ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ	31
13. <i>TRICHINELLA BRITОВИ</i> У БОСНИ И ХЕРЦЕГОВИНИ: ЛИСИЦЕ КАО ПОТВРЂЕНИ НОСИОЦИ ИНФЕСТАЦИЈА	34
14. ДИРОФИЛАРИОЗЕ ПАСА У РЕПУБЛИЦИ СРПСКОЈ	36
15. USE OF CANNABINOIDS IN VETERINARY MEDICINE - WHAT WE KNOW AND WHAT WE DO NOT KNOW	40
16. TREATMENT OF FILARIAL NEMATODES OF HUMANS AND DOMESTIC ANIMALS.....	41
17. PERSPEKTIVE I PRAVCI RAZVOЈA NOVIN ANTINELMINTIKA U VETERINARSKOЈ MEDICINI.....	42
18. БУМБИР И БЕЛИ ЛУК – АЛТЕРНАТИВА АНТИБИОТИЦИМА У ЖИВИНАРСТВУ	44
19. АНТИМИКРОБНО ДЕЈСТВО ЕКСТРАКТА НАДЗЕМНОГ ДИЈЕЛА БИЉКЕ <i>CICHORIUM INTYBUS</i> НА <i>STAPHYLOCOCCUS AUREUS</i>	45
20. ANIMALNA PROIZVODNЈA KAO IZVOR OKOLIŠNO POSREDOVANE ANTIMIKROBNE REZISTENCIЈE.....	47
21. ЗНАЧАЈ ДОБРЕ КООРДИНАЦИЈЕ НАДЛЕЖНИХ ИНСТИТУЦИЈА У ПРИМЈЕНИ КОНЦЕПТА „ЈЕДНО ЗДРАВЉЕ“.....	49
22. MOLEKULARNA DETEKCIЈA ZOONOTSKIН PATOGENA IZ UZORAKA TKIVA TONZILA DJESE I KUĆNIН LJUBIMACA.....	53
23. POREĐENJE PRODUKCIЈE BIOFILMA I PASIVNOG TIPIA POKRETLJIVOSTI KOD HUMANИН I ANIMALNIН <i>STAPHYLOCOCCUS AUREUS</i> IZOLATA	55
24. АЛТЕРНАТИВА АНТИБИОТИЦИМА У ТЕРАПИЈИ ДИЈАРЕЈА НОВОРОЂЕНИХ ТЕЛАДИ.....	57
25. УТИЦАЈ ИНФЛАМАТОРНОГ ОДГОВОРА МЛЕЧНЕ ЖЛЕЗДЕ НА ПАРАМЕТРЕ МЕТАБОЛИЧКОГ ПРОФИЛА КОД ВИСОКОМЛЕЧНИХ КРАВА... 60	

26. SMANJENJE EMISIJE METANA SA FARMИ VISOKOMLEČNIH KRAVA NUTRITIVNOM MODULACIJOM METABOLIZMA	62
27. HORMONI ŠTITNE ŽLEZDE U SIROVOM I KOMERCIJALNOM KRAVLJEM MLEKU.....	66
28. ИНФЕКТИВНЕ БОЛЕСТИ ЖДРЕБАДИ.....	69
29. ИНФЕКТИВНИ И НЕИНФЕКТИВНИ АБОРТУСИ КОД КОБИЛА.....	71
30. АМЕРИЧКА ГНЈЛОЋА U TUZLANSKOM KANTONU U PERIODU OD 2019 DO 2023 GODINE.....	73
31. ФИЛОГЕНЕТСКА АНАЛИЗА ВРСТЕ <i>ANAPLASMA OVIS</i> У БОСНИ И ХЕРЦЕГОВИНИ	75
32. БАКТЕРИЈСКЕ ИНФЕКЦИЈЕ КОД ŠARANA IZAZVANE AEROMONADAMA I PRIMENA ANTIMIKROBNE TERAPIJE	77
33. RAZLIKE U POKRETLJIVOSTI I PARAMETRIMA BRZINE SPERMATOZOIDA IZMEĐU POJEDINIХ RASA ВIKOVA	79
34. УПРАВЉАЊЕ РИЗИКОМ И ДОНОШЕЊЕ ПЛАНОВА ХИТНИХ МЈЕРА (CONTINGENCY PLAN) ЗА СПРЕЧАВАЊЕ ПОЈАВЕ И ШИРЕЊА НАРОЧИТО ОПАСНИХ ЗАРАЗНИХ БОЛЕСТИ.....	81
35. DIGITALNA RJEŠENJA ZA VETERINARСКЕ ORGANIZACIJE: SOLUCIJE ZA RASTUĆA OČEKIVANJA KLIJENATA I OPTIMIZACIJU VREMENA, RESURSA, ZNANJA I VJEŠTINA VETERINARA	83
36. ПОМОЋ ВЕТЕРИНАРИМА: ПАМЕТНА РЈЕШЕЊА У КОНТРОЛИ ЗАРАЗНИХ БОЛЕСТИ 2024.	85
37. ОРГАНИЗАЦИЈА ИСПИТИВАЊА ОСПОСОБЉЕНОСТИ ЗА <i>SALMONELLA SPP.</i> У БОСНИ И ХЕРЦЕГОВИНИ– ИЗАЗОВИ И РИЗИЦИ	87
38. МАШИНСКО УЧЕЊЕ И ЗДРАВСТВЕНА ЗАШТИТА ЖИВОТИЊА НА ФАРМАМА - ПРИМЈЕР ПРИМЈЕНЕ НЕУРОНСКИХ МРЕЖА ЗА ПРЕДВИЂАЊЕ ПОЈАВЕ УГИНУЋА У АКВАКУЛТУРИ	89
39. ПРОЦЕНА ТРОШКОВА ТЕРАПИЈЕ МАСТИТИСА КРАВА ПРИМЕНОМ ФАРМАКОЕКОНОМСКЕ АНАЛИЗЕ	91
40. ЗНАЧАЈ ОСЕНЕ I STALNE KONTROLE BIOSIGURNOSTI NA FARMAMA GOVEDA I SVINJA	93
41. KONTROLA ZDRAVLJA STADA I EKONOMSKI PARAMETRI OVACA.....	95
42. UNION OF EUROPEAN VETERINARY HYGIENISTS (UEVH) - TRENUTNE AKTIVNOSTI I IZAZOVI ZA BEZBJEDNOST HRANE	98
43. UPOTREBA TEHNOLOGIJE U BUDUĆOJ PRIMJENI ZA SLUŽBENE KONTROLE: SINERGIJA SENZORA I AI.....	100
44. ЗНАЧАЈ МОБИЛНИХ КЛАНИЦА ЗА РАЗВОЈ ОВЧАРСТВА У СРБИЈИ	101
45. ИМУНОХИСТОХЕМИЈА У ДИЈАГНОСТИЦИ ТУМОРА ХЕМАТОПОЕЗНОГ СИСТЕМА ПАСА	104
46. ИСПИТИВАЊЕ ОБИМА ПРОИЗВОДЊЕ МЕДА У СРБИЈИ ОД 2003. ДО 2022. ГОДИНЕ	106
47. ИНЦИДЕНЦИЈА МЕГАБАКТЕРИОЗЕ КОД КАНАРИНАЦА (<i>Serinus canarius domesticus</i>)	108
48. NEUTERING PROGRAM- FONDACIJA DOGS TRUST BiH.....	110
49. FOSTERING PROGRAM UDOMLJAVANJA PASA.....	112
50. РЕНДГЕНОЛОШКА ДИФЕРЕНЦИЈАЦИЈА ДИЛАТАЦИЈЕ И ТОРЗИЈЕ ЖЕЛУЦА ПАСА	113
51. DISTRIBUCIJA PLIJESNI, DEOKSINIVALENOLA I ZEARALENONA U UZORCIMA STOČNE HRANE I HRANE ZA LJUDSKU PREHRANU	115

52. МОРФОЛОШКЕ ОДЛИКЕ КОСТИЈУ ПРЕДЊЕГ ЕКСТРЕМИТЕТА АФРИЧКОГ ЛАВА (<i>PANTHERA LEO</i>).....	117
53. УЧЕСТАЛОСТ РЕПРОДУКТИВНИХ ПОРЕМЕЋАЈА КОД ПАСА.....	119
54. ОПЕРАЦИЈА ЛЕЈОМИОМА У КАРЛИЧНОЈ ДУПЉИ ПСА.....	123
55. ПРОЦЕНА КВАЛИТЕТА МЛЕКА И ПРОИЗВОДА ОД МЛЕКА У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ	125
56. ИМУНОХИСТОХЕМИЈА У ДИЈАГНОСТИЦИ ТУМОРА ХЕМАТОПОЕЗНОГ СИСТЕМА ПАСА	128
57. УТИЦАЈ МАТЕРИЈАЛА ЗА ПАКОВАЊЕ НА РЕДУКЦИЈУ ПОЛИЦИКЛИЧНИХ АРОМАТИЧНИХ УГЉОВОДНИКА У ДИМЉЕНОЈ РИБИ	130
58. УТИЦАЈ МАТЕРИЈАЛА ЗА ПАКОВАЊЕ НА МИГРАЦИЈУ РЕЗИДУА ФТАЛАТА У ДИМЉЕНОЈ РИБИ.....	132
59. КВАЛИТЕТ СИРОВОГ МЛИЈЕКА У РЕГИЈИ ИСТОЧНО САРАЈЕВО У ПЕРИОДУ 2018-2023.	134
60. УТИЦАЈ БРОЈА СОМАТСКИХ ЋЕЛИЈА, БАКТЕРИЈА И СЕЗОНСКИХ ВАРИЈАЦИЈА НА КВАЛИТЕТ МЛИЈЕКА У РЕГИЈИ ИСТОЧНО САРАЈЕВО У ТОКУ 2023. ГОДИНЕ	136
61. ОЦЈЕНА ЗДРАВСТВЕНЕ ИСПРАВНОСТИ МЕСА И ПРОИЗВОДА ОД МЕСА НА ОСНОВУ УТВРЂЕНЕ КОЛИЧИНЕ ТЕШКИХ МЕТАЛА	138
62. ТЕШКИ МЕТАЛИ У ХРАНИ ЗА ЖИВОТИЊЕ	140
63. РЕЗУЛТАТИ МОНИТОРИНГА КВАЛИТЕТА И ЗДРАВСТВЕНЕ ИСПРАВНОСТИ МЕСА И ПРОИЗВОДА ОД МЕСА У 2023. ГОДИНИ	142
64. ПРИСУСТВО ХИСТАМИНА У РИБИ И ПРОИЗВОДИМА ОД РИБЕ	144
65. ПРОЦЈЕНА ХИГИЈЕНЕ ПРОЦЕСА У ПРОИЗВОДЊИ МЉЕВЕНОГ МЕСА, МЕХАНИЧКИ СЕПАРИСАНОГ МЕСА И ОБЛИКОВАНОГ МЉЕВЕНОГ МЕСА	146
66. МИКРОБИОЛОШКА КОНТАМИНАЦИЈА У ПРОЦЕСУ ПРОИЗВОДЊЕ СВЈЕЖЕГ ПИЛЕЋЕГ МЕСА	148
67. ПРОЦЈЕНА МИКРОБИОЛОШКОГ СТАТУСА ХРАНЕ ЗА ЖИВОТИЊЕ ЗА ПЕРИОД 2014-2023. ГОДИНА	150
68. ПРОЦЈЕНА МИКРОБИОЛОШКЕ ЧИСТОЋЕ КОД СУБЈЕКТА У ПОСЛОВАЊУ ХРАНОМ ЗА ПЕРИОД 2017-2023.	152
69. РЕЗУЛТАТИ НАДЗОРА УВЕЗЕНОГ МЕСА СВИЊА У БОСНУ И ХЕРЦЕГОВИНУ НА ПРИСУСТВО ВИРУСА АФРИЧКЕ КУГЕ СВИЊА У 2023. ГОДИНИ	154
70. РЕЗУЛТАТИ НАДЗОРА УВЕЗЕНИХ ПРОИЗВОДА ОД МЕСА СВИЊА У БОСНУ И ХЕРЦЕГОВИНУ НА ПРИСУСТВО ВИРУСА АФРИЧКЕ КУГЕ СВИЊА У 2023. ГОДИНИ	156
71. ЗНАЧАЈ РЕДОВНЕ АНАЛИЗЕ НА ПРИСУСТВО АФЛАТОКСИНА Б1 У ХРАНИ ЗА ЖИВОТИЊЕ И М1 У СВЈЕЖЕМ МЛИЈЕКУ НА ОСНОВУ ИЗВРШЕНИХ АНАЛИЗА У РЕПУБЛИЦИ СРПСКОЈ У ПЕРИОДУ 2023-2024. ГОДИНА	158
72. МИКРОБИОЛОШКА ИСПРАВНОСТ НУСПРОИЗВОДА ПРЕНРАМБЕНЕ ИНДУСТРИЈЕ.....	161

Предавање по позиву

3. ПОЈАВА И РЕЗУЛТАТИ СУЗБИЈАЊА АФРИЧКЕ КУГЕ СВИЊА У РЕПУБЛИЦИ СРПСКОЈ У 2023. ГОДИНИ

Драго Н. НЕДИЋ^{*1,2}, Негослав ЛУКИЋ³, Драган КНЕЖЕВИЋ⁴, Оливер СТЕВАНОВИЋ⁵, Јелена МАРИЋ⁶, Дејана КРНЕТА⁷, Драган КАСАГИЋ⁸, Жељко СЛАДОЈЕВИЋ⁹, Соња НИКОЛИЋ¹⁰, Ивона СУБИЋ¹¹, Дарко ДЕСПОТОВИЋ¹², Бојан ГОЛИЋ¹³, Кристина САВИЋ¹⁴, Бојана БАЈАГИЋ¹⁵, Владимир БУЛАТОВИЋ¹⁶, Драгана ОКЉЕША¹⁷, Владимир МИЛИЈЕВИЋ¹⁸

¹ др Драго Н. Недић редовни професор, Јавна установа Ветеринарски институт Републике Српске „Др Васо Бутозан“, Бања Лука, Босна и Херцеговина

² др Драго Н. Недић редовни професор, Универзитет у Београду, Факултет ветеринарске медицине, Београд, Србија

³ Негослав Лукић спец. др вет., Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде Републике Српске, Ресор за ветеринарство, Бања Лука, Босна и Херцеговина

⁴ Драган Кнежевић спец. др вет., Јавна установа Ветеринарски институт Републике Српске „Др Васо Бутозан“, Бања Лука, Босна и Херцеговина

⁵ др Оливер Стевановић др вет., Јавна установа Ветеринарски институт Републике Српске „Др Васо Бутозан“, Бања Лука, Босна и Херцеговина

⁶ мр Јелена Марић др вет., Јавна установа Ветеринарски институт Републике Српске „Др Васо Бутозан“, Бања Лука, Босна и Херцеговина

⁷ Дејана Крнета др вет., Јавна установа Ветеринарски институт Републике Српске „Др Васо Бутозан“, Бања Лука, Босна и Херцеговина

⁸ др Драган Касагић др вет., научни сарадник, Јавна установа Ветеринарски институт Републике Српске „Др Васо Бутозан“, Бања Лука, Босна и Херцеговина

⁹ др Жељко Сладојевић др вет., виши научни сарадник, Јавна установа Ветеринарски институт Републике Српске „Др Васо Бутозан“, Бања Лука, Босна и Херцеговина

¹⁰ Соња Николић спец. др вет., Јавна установа Ветеринарски институт Републике Српске „Др Васо Бутозан“, Бања Лука, Босна и Херцеговина

¹¹ ма Ивона Субић дипл. биолог, Јавна установа Ветеринарски институт Републике Српске „Др Васо Бутозан“, Бања Лука, Босна и Херцеговина

¹² Дарко Деспотовић спец. др вет., Јавна установа Ветеринарски институт Републике Српске „Др Васо Бутозан“, Бања Лука, Босна и Херцеговина

¹³ др Бојан Голић спец. др вет., виши научни сарадник, Јавна установа Ветеринарски институт Републике Српске „Др Васо Бутозан“, Бања Лука, Босна и Херцеговина

¹⁴ др Кристина Савић др вет., Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде Републике Српске, Ресор за ветеринарство, Бања Лука, Босна и Херцеговина

¹⁵ др Бојана Бајагић др вет., Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде Републике Српске, Ресор за ветеринарство, Бања Лука, Босна и Херцеговина

¹⁶ Владимир Булатовић др вет., Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде Републике Српске, Ресор за ветеринарство, Бања Лука, Босна и Херцеговина

¹⁷ Драгана Окљеша др вет., Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде Републике Српске, Ресор за ветеринарство, Бања Лука, Босна и Херцеговина

¹⁸ Владимир Милијевић спец. др вет., Републичка управа за инспекцијске послове Републике Српске, Бања Лука, Босна и Херцеговина

*Коресподентни аутор: Драго Н. Недић, drago.nedic@gmail.com

Кратак садржај

Афричка куга свиња коју узрокује вирус из породице *Asfarviridae* је веома опасна заразна болест домаћих и дивљих свиња. Болест наноси веома велику економску штету, али нема зоонотни карактер. У овом раду се анализирају најважнији аспекти епидемиологије Афричке куге свиња, укључујући

откривање заразе, начин преноса, географско ширење, број и величину фарми, број случајева, факторе ризика, утврђивање рестриктивних зона, санацију терена и управљање кризом. Пренос вируса Афричке куге свиња се најчешће дешава директним контактом између заражених и здравих свиња, али се може ширити и индиректно преко контаминираних површина и хране, фомита или крпеља из рода *Ornithodoros*. Добро разумијевање начина преноса вируса је кључно за примјену ефективних контролних мјера. Човјек је идентификован као најчешћи фактор преноса вируса. Широка распрострањеност дивљих свиња компликује мјере контроле, јер дивљи резервоари могу послужити као извор инфекције за домаће свиње. Фактори ризика укључују кретање и транспорт живих свиња и производа од свињског меса, неадекватне мјере биолошке безбједности на фармама и присуство вектора. У Републици Српској је у периоду 22.06-31.12.2023. године болест утврђена у 24 општине на 1.166 фарми на којима је нешкодљиво уништено 48.325 свиња. Укупна директна штета је утврђена на око 13 милиона Евра. Епидемиолошка анализа АКС укључује сложене интеракције између вируса, домаћина, вектора и људских активности. Ефективно и ефикасно спречавања појаве и сузбијања болести подразумијева постојање ажурног плана хитних мјера, добру обученост и информисаност свих субјеката на које се односи, рано препознавање болести, брзо реаговање надлежних органа у случају појаве болести, кадровску и материјалну попуњеност ветеринарских организација, дијагностичких лабораторија, ветеринарске инспекције и Ресора за ветеринарство. Строга примјена прописаних мјера и управљање кризом подразумијева да се у одговарајућим условима доносе најбоље одлуке које ће допринијети сузбијању болести а то се посебно односи на одређивање величине рестриктивних зона, обустављање и контролу кретања, одређивања мјеста и начина нешкодљивог уништавања животиња. У периоду трајања болести уочене су одређене слабости у провођењу појединих мјера па се у складу са стеченим искуствима предлажу одређена побољшања. Уз све проведене мјере, посебно се наглашава значај брзе и правичне надокнаде штете и трошкова сузбијања болести.

Кључне ријечи: Афричка куга свиња, епидемиологија, свиње, Република Српска.

Lecture by invitation

OCCURRENCE AND RESULTS OF AFRICAN SWINE FEVER CONTROL IN THE REPUBLIC OF SRPSKA IN 2023

Drago N. NEDIĆ^{*1,2}, Negoslav LUKIĆ³, Dragan KNEŽEVIĆ⁴, Oliver STEVANOVIĆ⁵, Jelena MARIĆ⁶, Dejana KRNETA⁷, Dragan KASAGIĆ⁸, Željko SLADOJEVIĆ⁹, Sonja NIKOLIĆ¹⁰, Ivona SUBIĆ¹¹, Darko DESPOTOVIĆ¹², Bojan GOLIĆ¹³, Kristina SAVIĆ¹⁴, Bojana BAJAGIĆ¹⁵, Vladimir BULATOVIĆ¹⁶, Dragana OKLJEŠA¹⁷, Vladimir MILIJEVIĆ¹⁸

¹ Dr. Sci. Drago N. Nedić Full Professor, Public Institution Veterinary Institute of the Republic of Srpska "Dr. Vaso Butozan", Banja Luka, Bosnia and Herzegovina

² Dr. Sci. Drago N. Nedić Full Professor, University of Belgrade, Faculty of veterinary medicine, Belgrade, Serbia

³ Negoslav Lukić Specialist Dr. Vet., Ministry of Agriculture, Forestry and Water Management, Veterinary Department, Banja Luka, Bosnia and Herzegovina

⁴ Dragan Knežević Specialist Dr. Vet., Public Institution Veterinary Institute of the Republic of Srpska "Dr. Vaso Butozan", Banja Luka, Bosnia and Herzegovina

⁵ Dr. Sci. Oliver Stevanović Dr. Vet., Public Institution Veterinary Institute of the Republic of Srpska "Dr. Vaso Butozan", Banja Luka, Bosnia and Herzegovina

⁶ MSc. Jelena Marić Dr. Vet., Public Institution Veterinary Institute of the Republic of Srpska "Dr. Vaso Butozan", Banja Luka, Bosnia and Herzegovina

⁷ Dejana Krneta Dr. Vet., Public Institution Veterinary Institute of the Republic of Srpska "Dr. Vaso Butozan", Banja Luka, Bosnia and Herzegovina

⁸ Dr. Sci. Dragan Kasagić Dr. Vet., Research Associate, Public Institution Veterinary Institute of the Republic of Srpska "Dr. Vaso Butozan", Banja Luka, Bosnia and Herzegovina

⁹ Dr. Sci. Željko Sladojević Dr. Vet., Senior Research Associate, Public Institution Veterinary Institute of the Republic of Srpska "Dr. Vaso Butozan", Banja Luka, Bosnia and Herzegovina

¹⁰ Sonja Nikolić Specialist Dr. Vet., Public Institution Veterinary Institute of the Republic of Srpska "Dr. Vaso Butozan", Banja Luka, Bosnia and Herzegovina

¹¹ MA Ivona Subić BSc. Biologist, Public Institution Veterinary Institute of the Republic of Srpska "Dr. Vaso Butozan", Banja Luka, Bosnia and Herzegovina

¹² Darko Despotović Specialist Dr. Vet., Public Institution Veterinary Institute of the Republic of Srpska "Dr. Vaso Butozan", Banja Luka, Bosnia and Herzegovina

¹³ Dr. Sci. Bojan Golić Specialist Dr. Vet., Senior Research Associate, Public Institution Veterinary Institute of the Republic of Srpska "Dr. Vaso Butozan", Banja Luka, Bosnia and Herzegovina

¹⁴ Dr. Sci. Kristina Savić Dr. Vet., Ministry of Agriculture, Forestry and Water Management, Veterinary Department, Banja Luka, Bosnia and Herzegovina

¹⁵ Dr. Sci. Bojana Bajagić Dr. Vet., Ministry of Agriculture, Forestry and Water Management, Veterinary Department, Banja Luka, Bosnia and Herzegovina

¹⁶ Vladimir Bulatović Dr. Vet., Ministry of Agriculture, Forestry and Water Management, Veterinary Department, Banja Luka, Bosnia and Herzegovina

¹⁷ Dragana Oklješa Dr. Vet., Ministry of Agriculture, Forestry and Water Management, Veterinary Department, Banja Luka, Bosnia and Herzegovina

¹⁸ Vladimir Milijević Specialist Dr. Vet., Administration for Inspection Affairs of Republic of Srpska, Banja Luka, Bosnia and Herzegovina

*Corresponding author: Drago N. Nedić, drago.nedic@gmail.com

Abstract

African swine fever, caused by a virus from the *Asfarviridae* family, is a very dangerous infectious disease of domestic and wild pigs. The disease causes very large economic damage, but does not have a zoonotic character. This paper analyzes the most important aspects of the epidemiology of African swine fever, including detection of infection, mode of transmission, geographical spread, number and size of farms, number of cases, risk factors, establishment of restrictive zones, field rehabilitation and crisis management. Transmission of the African swine fever virus most often occurs through direct contact between infected and healthy pigs, but it can also spread indirectly through contaminated surfaces and food, fomites or ticks from

the genus *Ornithodoros*. A good understanding of how the virus is transmitted is key to implementing effective control measures. Man has been identified as the most common factor in the transmission of the virus. The wide distribution of feral pigs complicates control measures, as wild reservoirs can serve as a source of infection for domestic pigs. Risk factors include the movement and transport of live pigs and pork products, inadequate biosecurity measures on farms and the presence of vectors. In Republic of Srpska, in the period from 22nd June to 31st December 2023, the disease was found in 24 municipalities on 1 166 farms, where 48 325 pigs were harmlessly destroyed. The total direct damage was determined at around 13 million Euros. Epidemiological analysis of ASF involves complex interactions between viruses, hosts, vectors and human activities. Effective and efficient prevention of the occurrence and suppression of the disease implies the existence of an up-to-date plan of emergency measures, good training and information of all subjects to which it applies, early recognition of the disease, quick response of the competent authorities in the event of the occurrence of the disease, personnel and material availability of veterinary organizations, diagnostic laboratories, veterinary inspection and Department of Veterinary Medicine. Strict application of the prescribed measures and crisis management implies that the best decisions are made under appropriate conditions that will contribute to the suppression of the disease, and this especially refers to determining the size of restrictive zones, stopping and controlling movement, determining the place and method of harmless destruction of animals. During the duration of the disease, certain weaknesses were observed in the implementation of certain measures, therefore, certain improvements are proposed in accordance with the experience gained. Along with all the implemented measures, the importance of quick and fair compensation for damage and disease control costs is particularly emphasized.

Key words: African swine fever, epidemiology, pigs, Republic of Srpska.

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна и универзитетска библиотека
Републике Српске, Бања Лука

636.09(082)(086.76)

МЕЂУНАРОДНИ научни скуп "Годишње савјетовање доктора ветеринарске медицине Републике Српске (Босна и Херцеговина)" (29 ; 2024 ; Теслић)

Зборник радова и кратких садржаја [Електронски извор] / Међународни научни скуп "29. годишње савјетовање доктора ветеринарске медицине Републике Српске (БиХ)", Теслић, Бања Врућица, 5-7. јуна 2024 = Proceedings and short contents / International scientific meeting ""29th Annual Counselling of Doctors of Veterinary Medicine of Republic of Srpska (Bosnia and Herzegovina)", Teslić, Banja Vrućica, 5th-7th. June 2024 ; [организатори Ветеринарска комора Републике Српске и Друштво доктора ветеринарске медицине Републике Српске ; организациони одбор Велибор Кесић ... [и др.] ; научни и програмски одбор Славен Грбић ... [и др.]]. - [Бања Лука : Ветеринарска комора Републике Српске], 202 ([Јеллах-Тешањ : График-комерц]). - 1 електронски оптички диск (CD-ROM) : слика ; 12 cm

Систематски захтјеви: нису наведени. - Насл. са насл. екрана. - Ел. публикација у ПДФ формату опсега 163 стр. - Упор. срп. текст и енгл. превод. - Тираж 300.

ISBN 978-99976-186-3-4

COBISS.RS-ID 140668417